

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROSKE

V TEH DNEH PRED 100 LETI
TI JE NAŠ ROJAK MATIJA
MAJAR-ZILJSKI KOT PRVI
POSTAVIL ZAHTEVO PO

Zedinjeni Sloveniji

LETNIK III.

CELOVEC, V SREDO 10. III. 1948

ŠTEV. 12 (105)

Slovenci in 1848. leto

Pričujoči članek je odlomek iz knjige, ki jo je napisal namestnik ministrskega predsednika FLRJ Edvard Kardelj pod psevdonimom Sperans. Knjiga ima naslov: »Razvoj slovenskega narodnega vprašanja in je izšla pred vojno ter bila seveda zaplenjena.

»Meščansko demokratična revolucija 1848 leta je imela rešiti dve glavni vprašanji: na znotraj je imela strmoglaviti fevdalni sistem v vseh njegovih oblikah, to je likvidirati fevdalne odnose, vzpostaviti demokracijo, zediniti nemški in osvoboditi ter zediniti vse ostale narode avstrijske monarhije, na vzven pa je bila njena naloga zlomiti do kraja sistem »svete aliance« in pomagati vsem zatiranim ljudstvom, da se rešijo jarma absolutizma. Zlom ruskega samodržstva je bil predvsem eden prvih vprašanj evropske demokratične revolucije.

V tej luči moramo ocenjevati tudi gibanje slovanskih narodov 1848 leta. Tu, v ognju revolucije, kjer se je bil boj med dvema družbenima sistemoma, med reakcijo in napredkom, tu so se šele v vsej globini pokazale posledice družbene zaostalosti slovanskih narodov. V tem boju je tudi panslavizem razkril svojo reakcionarno vsebino.

Leta 1848. se je slovanski narodni maščevalo. Marca meseca 1848 so se vse tri temeljne slovanske struje v našem narodnem gibanju, konservativna Bleiweisova, ilirska in revolucionarno-demokratična, našle pred čisto novimi, toda čisto konkretnimi nalogami. Nastopil je trenutek, ko je bilo slovansko vprašanje neposredno mogoče rešiti. Treba je bilo torej predvsem odgovoriti na dvoje vprašanje: kaj hočemo in kako, po kakšni poti naj dosežemo svoj cilj?

Marčna revolucija je vzvalovila široke ljudske plasti, ki so pričele pritiskati na konservativno vodstvo. Te množice, zlasti mestna mladina, so iskale konkretno revolucionarno geslo, ki naj bi nadomestilo splošne platonične želje o pravicah slovenskega jezika. Vse te želje so pričele delovati stvarnejše, otljivejše oblike. Ime »domovina« ni več označevalo fevdalne rojstne dežele, marveč domovino naroda, ozemlje, ki pripada narodu, težnje po samostajnem gospodarskem in političnem razvoju in celo po lastni državni obliki. Kar čez noč so bile za hitro odstranjene panslavistične in iliristične iluzije in zdravi narodni nagon je diktiral edino pravilno in zares ljudsko geslo zedinjene Slovenije. To dejstvo je značilno: ilirske, jugoslovanske in vse-slovanske iluzije se v naši zgodovini pojavljajo vselej po porazih in v trenutkih politične dezorientacije, in sicer pri tistih plasteh, ki so bežale pred demokratičnim pritiskom množic, tedaj so gesla rasla iz slovenstva, iz samobitnosti slovenskega naroda.

Leta 1848. se je prvič pojavilo na ljubljanskih ulicah slovensko delavstvo poleg ljubljanskih dijakov in izžanskih kmetov edino, ki je v središču slovenskega političnega življenja hotelo aktivno podpreti dunajsko revolucijo. Ta majhen nastop delavstva in preplah pred okoliškimi kmeti je bil zadosten, da je pognal ljubljanskemu konservativnemu meščanu strah v kosti. Ljubljana je bila v nevarnosti. To meščanstvo se ni zganilo 13. marca, da bi podprlo dunajsko revolucijo, zdaj pa je na mah padla parola: narodna straža! In v štiri in dvajsetih urah je bila na nogah slovenska narodna straža pod pokroviteljstvom vodstva slovenskega narodnega gibanja. Kakšna ironija! Na Dunaju se je — vsaj spočetka — narodna straža na barikadah borila za svobodo in demokracijo proti re-

Ljudska oblast je neporušljiva

Na kongresu splošne zveze delavskih sindikatov v Sofiji, ki je zasedal prve dni tega meseca, je govoril tudi predsednik vlade Georgij Dimitrov in med drugim izjavil: »Po 9. septembru so nastale spremembe v delavskem razredu Bolgarije, kakor tudi v odnosih med razrednimi silami v Bolgariji. Sedaj se zdrave sile kmetov in inteligence zlivajo z delavskim razredom in delajo skupno za dvig narodnega gospodarstva in kulture. Delavski razred mora kot vodilna družbena sila za vedno odstraniti razlike med njimi in raznimi novimi sloji, ki sedaj vanj pritekajo.

Vse to dokazuje, kako globoke spremembe so nastale v delavskem razredu, njegovi vlogi in njegovih nalogah. Danes nenehno povezuje zaščito svojih socialnih in kulturnih koristi z dosledno in pravilno zaščito splošnih koristi narodov nove demokracije. Ljudska demokracija je mogoča samo tam, kjer ima vodilno vlogo delavski razred. Izvršitev teh velikih nalog bolgarskega delavskega razreda je v veliki meri odvisna tudi od sindikalnih organizacij.

Nato je Dimitrov govoril o mednarodnem položaju in o vlogi bolgarskih delavcev v borbi za okrepitev demokratičnih sil ter v tej zvezi nadaljeval:

»Agenti reakcije v državi in tujini, izživajo in spletkarji ne nehajo širiti okrog vogalov vznemirljive glasove o bližnji svetovni vojni ali o napadu na našo državo.

V svoji zlobi in neumnosti iščejo utelje v teh glasovih. Ko so se prepričali, da je ljudska oblast neporušljiva, računajo sedaj na intervencijo od zunaj. Radi bi povzročili zmedo v vrstah graditeljev ljudske republike in jih prepričali, da nima smisla delati in ustvarjati, da nima smisla organizirati delovne brigade, da nima smisla niti tekmovanje niti udarništvo, niti napenjanje fizičnih in moralnih sil, ker bo jutri ali poitrišnjem izbruhnila nova svetovna vojna in se bodo razblinili vsi napori delavskega razreda. Naš delavski razred, naše ljudstvo ne naseda in ne bo nasedlo tem podlim nagovarjanjem.

So pustolovci, ki hujskačo na novo svetovno vojno in izzivajo našo republiko, vendar je vsakemu pametnemu človeku, ki koliko toliko pozna mednarodni položaj, jasno kot beli dan, da nove svetovne vojne ni na vidiku, in da bo vsako izzivanje proti naši državi v kalj zatrto.

Sile demokracije in miru na svetu, ki se vsak dan krepe, budnost samih narodov, med njimi tudi našega naroda, so nam zadostno poročstvo, da lahko čvrsto in vztrajno nadaljujemo svoje ustvarjalno delo. Ne bodo nas zmedle nobene grožnje in omalovaževanja, pa

akcionarni soldateski, pri nas se je dva dni pretepala z ljudskimi množicami, ki so želele revolucionarne akcije, in grobo zadušila njihov odpor. Podobno je bilo po drugih mestih. Povsod je bila ustanovljena narodna straža, kakor pravijo »Novice«, da bi si meščani z njo »... v tako nevarnem času svoje življenje in premoženje ohranili«.

Tak je bil prvi korak vodstva slovenskega narodnega gibanja v »revoluciji«: udarilo je po svojem lastnem ljudstvu, ki je hotelo do tal zrušiti stavbo tiranije in gladi, medtem ko je ostal birokratski državni aparat absolutističnega sistema na naših tleh nedotaknjen.

naj si bi bila še tako večje prikrojena. Potrebno je samo, da smo budni v službi. Ne dvomim, da bodo sindikati in ves delavski narod mobilizirali vse svoje sile in delali s še večjo odločnostjo in navdušenjem za okrepitev ljudske demokracije, zagotovitev narodne blaginje, za razvoj socializma v naši državi.

Kongres se je končal z navdušenimi manifestacijami enotnosti delavstva Bolgarije, ki je odločeno, da se loti z novimi silami in z novim poletom izpolnitve dvehletnega plana.

Na koncu kongresa je bila tudi proslava 70. letnice osvoboditve Bolgarije izpod turškega jarma. Za to priložnost

je bilo v Sofiji veliko zborovanje, ki se je spremenilo v manifestacijo brezmejnega priznanja in ljubezni bolgarskega naroda do njegovega dvakratnega osvoboditelja — velikega ruskega naroda. Na zborovanju sta govorila glavni sekretar Domovinske fronte Vilko Črvenkov in glavni sekretar Zveze delavskih sindikatov Georgij Cankov in v svojih govorih poudarjala veliki pomen dvojne slovesnosti bolgarskega ljudstva.

Po zborovanju je odšlo na tisoče manifestantov pred sovjetsko veleposlaništvo v Sofiji, kjer so trajale manifestacije ljubezni bolgarskega ljudstva do Sovjetske zveze pozno v noč.

Poljska in Romunija sta sklenili pogodbo o kulturnem sodelovanju

Predsednik romunske vlade dr. Petru Groza je ob priliki svojega obiska v Varšavi podpisal pogodbo o kulturnem sodelovanju med Romunsko ljudsko republiko in Poljsko republiko. Hkrati sta vladi sklenili, da bosta v skorajšnji bodočnosti sklenili pogodbo o prijateljstvu, sodelovanju in medsebojni pomoči.

Po svojem povratku iz Poljske je poslala Ana Pauker kot zunanji minister Romunije poljskemu zunanjemu ministru Modzelewskemu pozdravno brzojavko, v kateri med drugim pravi:

»Z razvojem in poglobitvijo sodelovanja ter medsebojnimi spoznavanjem stopajo naši narodi odločno po poti obnove in utrjevanja ljudske demokracije, slu-

žijo miru in splošni varnosti in zagotavljajo sebi svobodni razvoj, neodvisnost in ozemeljsko nedotakljivost.«

Glasiilo romunske delavske stranke »Scanteja« pa v svojem komentarju o pogodbi med drugim piše: »Pogodba o kulturnem sodelovanju je prvi velik korak na poti k zblizanju poljskega in romunskega naroda. Medtem ko se poraja v kapitalističnih državah zapadne Evrope pod pokroviteljstvom Wall Streeta in desnih socialistov fašizem, pa korakajo svobodni narodi ljudskih demokracij stalno naprej in postavljajo nasproti podcenjevalni politiki imperialistov silo svojega neporušnega prijateljstva. V Varšavi podpisana pogodba še bolj utrjuje moč demokratične fronte in predstavlja njeno novo zmago.«

Velik političen pritisk na napredne sile v Italiji

Angleški list »Daily Worker« z dne 3. marca 1948 piše, da se ZDA in Velika Britanija pripravljajo na veliko politično ofenzivo proti naprednim silam v Italiji, da bi omogočile zmago De Gasperija in reakcionarjev na bližnjih volitvah. ZDA in Velika Britanija hočejo spraviti Italijo v zapadni blok in v vojaško zvezo, še preden bi lahko ljudstvo izreklo na volitvah svojo besedo. Washington kar odkrito grozi italijanskim naprednim silam. Na koncu opozarja »Daily Worker« na sedanji obisk britanskega ministra Lorda Jowitta v Italiji, in poudarja, da so mu zaupali nalogo, da vzpodbuja in hrabri italijanske reakcionarje za borbo proti italijanskim demokratičnim silam.

Po poročilih agencije »Tellepress« iz Washingtona je poslal ameriški veleposlanik v Rimu Dunn svoji vladi prošnjo sedanje italijanske vlade, naj bi ji 31. marca poslala večjo količino vojaškega materiala in orožja, posebno težkih strojníc in letalcev, za oborožitev policijskih enot. Ameriški veleposlanik Dunn in ameriška tajna obveščevalna služba v Italiji sta v svojih poročilih zaprta to prošnjo z utemeljitvijo, da je zaradi možnosti zmage Demokratične fronte pri aprilskih volitvah nujna ameriška pomoč in posredovanje.

Agencija pripominja, da so vojaški šefi v Washingtonu pripravljani pomagati italijanski vladi. V ta namen bodo ob pričetku aprila v Neaplu in Genovi zbrane ameriške letalonosilke, s katerih bi se v primeru potrebe izkrcala ameriška pomorska pehota na italijanska tla.

Po zadnjih poročilih tiska je že zaplulo v Gibraltar 30 ameriških vojnih letal. Del tega brodovja je določen za italijanska pristanišča. Nič manj zanimivo ni dejstvo, da je bilo okoli 36.000 ton zaplenjenega nemškega streliva, ki leži sedaj v skladiščih ameriškega poveljstva v Frankfurtu, prodanih neki italijanski tvrdki v Rimu, ki bo prepeljala strelivo v svoje tovarne v severni Italiji.

List »Repubblica« komentira gorjujo vest agencije »Tellepress« in piše: Nerazpoloženje ljudskih množic zaradi vladine politike in preokrenitev množice na levo, vse to je za vladin tabor neprijetno, ker ne more računati na gotovo zmago svojih sil. Malo je verjetno, da bi ta gospoda hotela odstopiti oblast zakoniti večini. Mnogo bolj verjetno je, da se pripravljajo na najbolj tvegane pustolovščine, samo da bi obdržali oblast v svojih rokah.

Kakor se trha De Gasperijeva vlada na ta način pripravlja na volitve, na drugi strani v vseh mestih delavstvo stavka. Zadnje nedeljo je nad 300.000 delavcev in nameščencev občinskih ustanov stavkalo in s svojo odločno borbo tudi uspelo, da je bila vlada prisiljena odobriti pet milijard lir za povečanje plač občinskim nameščencem. Tudi stavka kovinskih delavcev v Rimu se nadaljuje. Stavkovno gibanje se je razširilo tudi na Sicilijo, kjer so stopili v splošno stavko delavci električne industrije v Caltanisetti. Napovedane pa so velike demonstracije stotisočev vojnih invalidov.

V vladno borbo proti ljudstvu se je (Nadaljevanje na 2. strani.)

Slovenci v Italiji ne uživajo enakopravnosti

Tiskovni ataše FLRJ v Rimu De Franceschi je v soboto, dne 6. 3. 1948 na tiskovni konferenci govoril o klevetah in izzivanih dela italijanskega tiska proti novi Jugoslaviji. Poudaril je, da je namen teh klevet desorganizirati prave demokratične množice današnje Italije in izjavil, da to škodi naporom za uvedbo prijateljskih odnosov med italijanskim in jugoslovanskim ljudstvom.

V zadnjih dveh letih je poudaril De Franceschi so fašistični in šovinistični listi in agencije v zvezi s klevetniško in izzivalno gonjo proti Jugoslaviji in njenim voditeljem širili lažne vesti o namišljenem preganjanju italijanske manjšine v Jugoslaviji in številne klevete o etniško-političnem položaju v Trstu in v Avstriji ter o italijansko-jugoslovanski meji.

To klevetniško gonjo vodijo odgovorni listi, kakor na primer vladno glasilo »Il Popolo«, nato glasila klerikalnih plasti in političnih strank, ki so na vla-

di. Vsa ta dejstva kažejo, da med uradnimi plastmi vlade ni vedno odkrite želje po prijateljskih odnosih med obema državama. Pri tej gonji so sodelovali tudi nekateri tuji novinarji.

De Franceschi je nato govoril o ugodnosti in enakopravnosti Italijanov na Reki in izrazil obžalovanje, da z italijanske strani ne ravna enako s Slovenci, ki so ostali v Italiji. Do sedaj jim niso povrnili premoženja, ki jim je bilo zaplenjeno za časa fašizma. Razen tega grozijo Slovincem še vedno protidemokratski elementi.

De Franceschi je zaključil z izjavo, da bo Jugoslavija napravila vse, da pride do zblizanja z italijansko republiko. Prenehati pa morajo klevete in laži proti Jugoslaviji.

Položaj Slovencev v Italiji je torej popolnoma podoben stanju našega ljudstva na Koroškem. Isto izjavo bi lahko prinesli o položaju koroških Slovencev. Še en pa se temu ni treba čuditi: v Avstriji kot v Italiji so ostali na krmilu isti imperialisti, ki jim je slovenski narod pri njihovih težnjah za razširitvijo v napotje.

Letos obhajamo dve veliki obletnici

Slovenska prosvetna zveza je razposlala te dni okrožnico, s katero zaradi važnosti seznanjamo tudi širšo javnost.

V začetku opozarja na občni zbor Slovenske prosvetne zveze, ki bo v petek dne 12. marca 1948. Na ta občni zbor, ki bo posvečen stoletnici zahtev Matije Majarja-Ziljskega po enakopravnosti in svobodi koroških Slovencev in svečanemu spomenu 40. letnice Slovenske prosvetne zveze in na katerem bodo odlikovani zaslužni kulturno-prosvetni delavci, poziva SPZ svoje članice, da naj pošljejo obvezno vsaj enega delegata, ki ima glasovalno pravico. Predloge za občni zbor je treba poslati

najkasneje do četrta dne 11. marca t. l. na tajništvo SPZ Celovce, Salmstr. 6. Na koncu pravi okrožnica: »Letošnji občni zbor slovenske prosvete je še prav posebnega pomena. Vsa slovenska prosvetna društva in vsi kulturno-prosvetni delavci se naj zavedajo, da moramo veličastno praznovati velike jubileje letošnje pomladi.

Samo ako bomo smisel 40 letnih naporov naše kulturne organizacije znali povezati pravilno s stoletno borbo slovenskega ljudstva na Koroškem za pravico in svobodo, bomo uspešno gradili napredno ljudsko kulturo in lepšo bodočnost koroških Slovencev.

TRŽASKO LJUDSTVO VARNOSTNEMU SVETU

V četrtek, dne 3. marca 1948, se je sestel v Trstu mestni plenum Slovensko-italijanske antifašistične unije. Po referatu tovariša Vilharja, ki je podal politično organizacijsko poročilo, se je razvila živahna diskusija, v kateri so obravnavali med drugim tudi visoke davke.

Člani plenuma so po diskusiji izglasovali resolucijo Varnostnemu svetu, v kateri obsojajo protidemokratsko ravnanje policije v anglo-ameriškem področju tržaškega ozemlja. Prav tako obveščajo Varnostni svet o nasilju proti predstavniku tiska ravnatelju lista »Il Lavoratore«.

Resolucijo končajo z besedami: »Kot tolnač čustev in volje demokratičnega tržaškega prebivalstva je ta svet prisiljen, da se obrača na Organizacijo zdru-

ženih narodov in zahteva od nje, naj napravi čimprej konec nezakonitosti in neredu, ki žalita demokratična načela in osnovne človečanske pravice. Hkrati poudarja nujnost imenovanja guvernerja, kar bo edino lahko normaliziralo življenje na tržaškem ozemlju.

NASILJE V KOLONIJI ZLATA OBALA

V zadnjih dneh je prišlo v angleški koloniji Zlata obala do mogočnih demonstracij, pri katerih je bilo 14 oseb ubitih in 140 ranjenih. Guverner Creasey je proglasil izredno stanje v koloniji in napovedal, da bo »kontrolirati, kar objavljajo časopisi, da prepreči varanje prebivalstva«.

Policija in vojska sta posebno ostro nastopili proti domačinom, ki se odločno borijo za boljše delovne pogoje. Predsednik dijaške zveze Zapadne Afrike Kobina je izjavil, da zahteva

ljudstvo samovlado in da Angleži niso držali obljub, ki so jih bili dali povratnikom iz vojne in da draginja vedno bolj narašča.

List »Daily Worker« ugotavlja, da angleški tisk ničesar ni poročal o nasilju na Zlati obali, dočim nadaljuje z objavo pretresljivih poročil o novi češkoslovaški vladi, kjer pa ni bila nobena oseba ubita.

GRŠKI MONARHOFAŠISTI IZZIVAJO ALBANJO

Monarhofašistične enote so v zadnjih dneh izvedle ofenzivne napade vzdolž albansko-grške meje proti silam demokratične armade, ki so južno od ceste Ginokastro in proti Leskoviku, tik ob albanski meji. Napadi monarhofašističnih enot na kopnem podpirajo akcije iz morske obale.

Iz dobro obveščenih virov se je zvedelo, da glavni cilj teh operacij ni borba proti manjšim silam grške demokratične armade, ki so na tem sektorju, temveč sistematično izzivanje nasproti Albaniji. Grška vlada bi rada vlovila nekaj albanskih vojakov in jih odpeljala v Atene da bi pokazala javnosti, da se tudi Albanci bore v vrstah grških partizanov.

Taka izzivanja so potrebna grškim monarhofašistom posebno sedaj, ker je moral velik del reakcionarnega tiska, predvsem tudi v Ameriki, priznati, da se bore v grški demokratični armadi izključno Grki, pobijajoč na ta način indirektno vse laži, ki so se širile iz Atene o takoimenovanih »mednarodnih brigadah« in sodelovanju sosedov, zlasti Albancev, v vrstah grških partizanov. Ker monarhofašisti niso mogli pokazati takoimenovani »balkanski komisiji« in svojim ameriškim pokroviteljem nobenega tujea, bodisi ujetega bodisi mrtvega, se pripravljajo na omenjene akcije, kot je kršitev meje, neoziraje se na resne posledice, ki jih lahko povzročijo take akcije.

Na ozemlju nekdanjega koncentracijskega taborišča v Mathausenu so odkrili spomenik generalu Dimitriju Karbiševu, heroju Sovjetske zveze, ki so ga hitlerjanci divjaško umorili. General Karbišev je prišel ranjen v roke Nemcem. V noči od 17. na 18. februarja 1945 so hitlerjevci izpostavili generala Karbiševa ostremu mrazu in ga polivali z vodo, da se je spremenil v leden steber.

POLITIČNE VESTI

Na italijanski borzi so zabeležili katastrofalni padec delnic največjih podjetij. Delnice družbe Fiat so padle na 260 lir, kar je manj kakor stane škaltica cigarete, medtem ko so delnice družbe Monte Catini padle na 193 lir.

V Iraku je bil razpuščen parlament. Sklep o razpustu je bil sprejet po napelem položaju v zvezi s podpisom nove anglo-iraške pogodbe in odstopom predsednika vlade Salehija Džabra.

O enotnosti Nemčije naj odloči plebiscit. Tako zahteva resolucija, ki je bila sklenjena na drugem narodnem kongresu za enotnost in pravičen mir v Berlinu. Kongresa se je udeležilo 670 odposlancev vseh strank.

Zaplembo premoženja Habsburžanov v Madžarski je sklenil vrhovni gospodarski svet, ki je izdal tudi sklep, da se takoj izvede podržavljenje tega imetja.

Portugalski kolonizatorji izkoriščajo delavce v portugalski koloniji Angoli v Afriki v taki meri, da je že na tisoče Angolcev propadlo zaradi prenapornega dela in neugodnih klimatičnih razmer.

V Babenhausenu pri Tübingu so francoski organi ujeli nekdanjo voditeljico nemških nacističnih žena Gertrudo Scholz-Klink in njenega moža, SS-general Heiss Mayerja.

Albanski zunanji minister je izjavil, da je v januarju in februarju bilo 57 obmejnih incidentov po grških monarhofašistih.

Kitajska narodna osvobodilna vojska je v Mandžuriji obkrožila središče premogovne industrije mesto Bensihu.

VELIK POLITIČEN PRITISK NA NAPREDNE SILE V ITALIJI

(Nadaljevanje s 1. strani.)

vključila tudi cerkev, kakor kažejo številna pastirska pisma, v katerih škofje zahtevajo od vernikov, da glasujejo za eno stranko in to za stranko, ki se zdaleč nima večine med italijanskim ljudstvom in katere program nasprotuje interesom ljudstva. Hkrati pa so nekateri škofje dali svojim duhovnikom instrukcije, naj ne dajo odveze onim, ki so člani Komunistične ali Socialistične stranke. Vatikan je šeer moral v zadnjih dneh preveliko ofenzivnost svojih škofov karati in nekatere stvari celo dementirati, toda kljub vsemu je jasno, da se je tudi on uklonil povelju zapada in se vključil v borbo proti naprednim silam.

Zato je sekretar KPI Togliatti na velikem zborovanju demokratične ljudske fronte v Civita Vecchia ožigosal to politiko, ki zlorablja cerkev v politične namene in poudaril: »Demokratična ljudska fronta je že čisto javno izrazila, da želi verski mir v državi. Če pa preči cerkvi nevarnost, prihaja to samo odtod, ker so vsi cerkveni klerikalni krogi tesno povezani s sovrazniki napredka.«

Ves pritisk in vse zlorabljanje verskih čustev pa ne bosta preprečila, da se bo italijansko ljudstvo 18. aprila odločilo za resnično demokracijo.

Teden TEHNIKE v Sloveniji

O pomenu in nalogah tehta tehnike je napisal ing. Jože Valentinčič v Ljudski pravici daljši članek, ki v njem med drugim piše: Novi pogoji naše družbene ureditve zahtevajo od tehničnih kadrov vedno novega, nenehnega udejstvovanja pri vseh delih, ki so za nemoten in mogočen razvoj našega gospodarstva potrebna in nujna.

Naraščanju industrijske proizvodnje in rudarstva, vedno večji produkciji gradbenih kolektivov, mora nujno slediti vse večja produkcija kmečkih gospodarstev. Ta pa ne bo prišla sama po sebi, zato ne sme biti več odvisna samo od vremena, ne sme sloneti na zastali obdelovalni tehniki ob minimalnem izkoriščanju znanosti kot je bilo to v stari Jugoslaviji. Zaostalost kmetijstva, ki smo jo podedovali, je bila v kapitalistični državi nujna posledica takratnega gospodarskega sistema, kjer so bile škarje med industrijskimi in kmečkimi proizvodi na široko odprte. Naš kmet je takrat zelo malo vedel o tehniki, se zelo malo posluževal traktorjev, kmečkih strojev in modernega orodja, — ker jih ni bilo.

Razvoj industrije in rudarstva napreduje pri nas s tako mogočnim korakom, da moramo nujno ustvariti ravnovesje in utrditi zvezo med industrijsko in kmetijsko proizvodnjo. Industrija naj zalaga kmeta s stroji, orodjem gnojili itd., kmet pa industrijo s svojimi vedno številnejšimi pridelki. Pri nas ne smemo pustiti, da se ponovi slika kapitalističnih dežel, kjer zveze med industrijo in kmetom ni, kjer je bil industrijski proletarijat slabo hranjen, kmet pa kulturno najnižje stoječ sloj družbe.

Kapitalistična družba je kmeta samo izkoriščala, kot je to delala tudi z de-

lavcem. To izkoriščanje pa ima za posledico ne samo zaostale obdelovalne metode, temveč marsikje tudi izčrpano zemljo. Kajti od zemlje ne smeš samo jemati temveč ji moraš tudi dajati.

Da odstranimo to podedovano zaostalost, moramo postaviti vprašanje obogatitve kmetijske proizvodnje med najvažnejša. Kmetijsko proizvodnjo je treba oborožiti z novim načinom dela, pomagati ji v borbi s naravo. Dati ji moramo moderno orodje, vedno več kmetijskih strojev, traktorjev, pomagati izkoriščati pridobitve znanosti, naučiti jo moramo uporabljati gnojila, pravilno izbirati tla za posamezne posevke, z izkušnjami in preiskavami ugotavljati kakovost zemljišča, iskati možnost namakanja itd.

Jasno je, da ne bomo uspeli znatno dvigniti kmetijske proizvodnje čeprav nam danes industrija že daje nove kmetijske obdelovalne stroje, čeprav imamo traktorske postaje, — če bodo tehnični kadri stali ob strani in ne bodo skušali dvigniti nivo obdelovanja tehnike in tehnične znanosti — in to prav na vasi sami.

Tehnični kadri ne smejo stati ob strani ter se zanimati samo za »svoje« naloge ter ozko gledati le na vsakdanje težave svojega vsakdanjega dela. Tehnični kadri bodo morali, ako hočemo izpolniti naše naloge, sodelovati tudi pri vzgoji ljudstva v vsej širini.

Danes se pred nas postavlja naloga ki bodo središče napredka na vasi. Gradnja zadružnih domov ni samo naloga delovnih ljudi kmečkih gospodarstev, ni samo naloga mladinskih organizacij ter organizacije Osvobodilne fronte, temveč zahteva tudi tehničnih kadrov, da store svoje. Ne smemo pa

se omejevati le na več ali manj uspešno projektiranje, temveč moramo pomagati pri celotnem delu. Pomagati moramo pri gradnji sami.

Pomagati moramo pri izbiri zemljišča, pri organizaciji produkcije in nabave gradbenih materialov, pri organizaciji gradilišč.

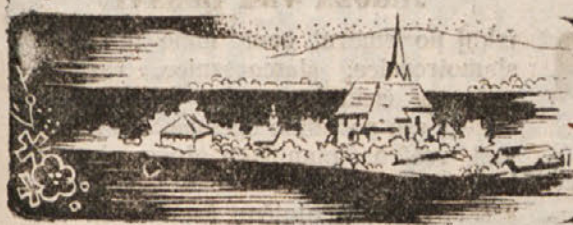
Nenehano moramo pomagati pri mobilizaciji rezerv vseh operativnih sil na terenu samem, ter resnično sodelovati pri izvajanju vseh gradbenih in obrtniških del, ne samo kot strokovnjaki, ki dajejo nasvete in nadzirajo delo, temveč tudi kot ljudje, ki so se živo in z vsem svojim bistvom vključili v to delo.

Nadalje moramo prevzeti skrb za kvaliteto dela in strokovni nadzor nad gradnjo.

Le če se bomo resnično vključili v to delo, bomo zadostno sodelovali pri ustvarjanju zadružnih domov. Pri tem pa nikakor ne smemo pozabiti na dvoje važnih vprašanj, ki jih moramo reševati istočasno z gradnjo: Na kadrovanje in vzgojo kadra ter prednašanje tehničnega znanja širokim delovnim slojem.

Kot v tovarnah, rudnikih in na gradiliščih vzgajamo vedno nove in nove kadre, tako moramo tudi pri gradnji zadružnih domov, pri katerih množično sodelujejo mladina in široke kmečke množice poiskati nadarnejše in naprednejše kadre in jim nuditi možnost razvoja. Moramo jih učiti ne samo potrebne strokovne znanja, temveč tudi pravih organizacijskih prijemov ter jim kazati pot k nadaljnemu delu za osvojitve tehničnega znanja.

Gradnja zadružnih domov mora dati kmečkim gospodarstvom ne samo zgrajene objekte, temveč tudi nove kadre, ki bodo več ali manj sposobni samostojno izvajati ta tehnična dela, ki nas v nadaljni izgraditvi gospodarstva na vasi še čakajo, ter kadre, ki bodo organizirali naprednejšo obdelavo zemlje.

Po naši zemlji

Organizirana Wurfkomanda spet na delu

USPELA »MIKLOVA ZALA« V DOBRLI VASI

Nova »Miklova Zala«, s katero gostuje Glinjčani na raznih oddih Slovenke Koroške, je tudi v Dobrli vasi doživela velik uspeh. Okoli 500 ljudi, predvsem mladine, se je zbralo v dvorani Narodnega doma, da spremlja resnično življensko dogajanje na odru. Nova Miklova Zala, ki je, kakor smo v zadnji številki pisali, simbol zvestobe in borbe našega ljudstva, je kljub svoji starodavni vsebini verna slika življenja in borbe koroških Slovencev v današnjih dneh. Kot na eni strani kaže svetli lik narodne zvestobe v Zali in je oče Serajnik tip zavednega koroškega kmeta, ki pozna le svojo narodno čast in se z vsemi silami bori za svobodo svoje zemlje, tako vidimo na drugi strani prihuljonega tučca, ki mu je »iz ljudskih solza zrastle premoženje« in ki brez sramu izdaja in prodaja najsvetejše — zvestobo — Zalo še zlobnejšemu tučcu. Načrtje vstaja pred našimi očmi tudi božba neodpornega slabika, ki iz sebičnih razlogov noče spoznati potrebe borbene skupnosti in zaradi svoje nebudnosti dovede v najhujšo stisko svojo domovino in tudi svoj lastni dom.

Kot bi doživljali vso veliko tragedijo zadnjih let in zadnjih dni, se odigrava na odru trdo življenje našega človeka in njegova borba za svobodo in obstoj. In zato je razumljivo, če ob življenskih resnicah zaživi vsa dvorana in z burnim pritrjevanjem, potrdi: »Korošci s svojo krvjo ne barantamo! In kakor bi odgovarjalo na razne procese proti partizanom na Koroškem, v Trstu in tudi na nerazumljivo zadnjo razsodbo v Nürnbergu naše ljudstvo nasproti besedam petolisca, »ljudje se pač bojijo valptov. Tvoj oče bil je puntar in kdor se družil s puntarji, zgublje glavo in premoženje. Taka je pravica!« odločno postavila, da to »gosposka« in pravica, ki je ne razume in je ne bo razumelo, temveč se borilo, ker »ga ni med nami, ki ne bi hotel braniti Koroško zemljo.«

Tako je naše ljudstvo z navdušenjem doživljalo dogajanje vsebine. Toda navdušenje našim nasprotikom očitno ni bilo po volji, kot jim ni po volji naše delo sploh, da so že prej organizirano Wurfkomanda poslali spet na plan. Ker se v dvorani zaradi močnega obiska niso unali nastopiti, so od zunaj na vse mogoče načine poskušali izzvati naše ljudi. Z močnim pobijanjem po vratih oziroma z butanjem vrat so od zunaj motili prireditelje in končno v svoji pobalinski neodgovornosti od zunaj zadeli celo vrata in pri tem niso nič mislili, kaj bi se lahko pripetilo v primeru kakega ognja. Zanimivo pa je, da prisotni orožnik ni nič našel na tem niti se ni zanimal za povzročitelje tega

pobalinstva. Prav tako doblaveški žandarji niso hoteli nastopiti, ko so zvedeli za pobalinski napad organizirane Wurfkomande na naše ljudi pred Narodnim domom. Nasprotno so izjavili, da imajo izključno skrbeti le za red v dvorani, da pa jih dogajanje zunaj ne briga. Izrecno hočemo tukaj poudariti, da žandarbarske zaščite ne potrebujemo in se znamo, kadar nas kdo napade, sami braniti in je to spoznala tudi »junaška« Wurfkomanda, ki je takoj odnesla svoje pekte, čim so se pojavili naši mladinci. Sploh so ti junaki močni in korajžni samo tedaj, kadar lahko napadejo iz zasede ali pa planejo s svojimi »Schlagringi« in podobnimi »miroljubnimi« sredstvi po posameznikih, kakor so tokrat napravili s tovarišem Janezom Canklom, ki so mu zadali močno rano na glavi. Z zanimanjem bomo spremljali ta postopek doblaveške žandarbarije in še prav posebno avstrijske justice, kaj bodo ukrenili, ko so krivci znani in je očitno, da je bila vsa stvar

Z veseljem sprejemamo Mohorjeve knjige iz Celja

Dasi po ovirah in zaprekah od vseh strani so Mohorjeve knjige le našle pot med nas. Ker so našim bivšim poverjenikom prepovedali, da jih ne smejo deliti, jih razdeljujejo po večini naša prosvetna društva, tako tudi pri nas v Bilčovsu. Pa kljub temu smo se jih razveselili in segli po njih, kajti kot mati skrbi za svoje otroke, tako je skrbela tudi Mohorjeva družba skozi dolga desetletja za nas koroške Slovence in nam della duhovne in kulturne dobrote. Bila je v vseh viharjih kot nepremagljiv steber slovenstva, ves narod je zajela in ga vodila kulturno in narodno do današnjih dni. Skozi vsa leta je imela številne nasprotnike, ki so z zavistjo gledali njen razvoj in razmah. Take ima tudi še danes, celo tam, kjer bi tega ne pričakovali. A nič zato! Pravica je samo ena in tudi Mohorjevo družbo sta Einspieler in Slomšek ustanovila samo eno. Svoječas je ves slovenski narod spremljal svoj letni knjižni dar iz Celovca, pa se ni temu drugod po Slovenskem nihče protivil. Nasprotniki Mohorjeve družbe pa so uspeli, da se je morala preseliti in ima danes svoj sedež v Celju. Z veseljem ugotavljamo, da tudi danes vrši svoje visoko poslanstvo, da družbi v veliki družini svojih članov ves slovenski narod in tako ostane še naprej naša vsenarodna mati. Odklanjamo vsako cepitev, ki je v škodo nam in v korist tistim, ki hočejo nas in z nami vred Mohorjevo družbo ugonobiti.

Pa so prihajali po knjižni dar stari

dirigirana in organizirana že vnaprej. Med številnimi napadalci so se tudi tokrat izkazali znani Wurfkomandoyci kakor Kranje Simon in Piček — Simonič Friedrich iz Štebna, nadalje Trinkl Franc, Konečnik Eduard in drugi.

Napad organizirane Wurfkomande v Dobrli vasi je značilen tako za delovanje Wurfkomande kot tudi za pristransko stališče avstrijske žandarbarije. Sedaj dobro razumemo, kako je mogoče, da Wurfkomanda nastopa iz dneva v dan predrznejše in misli, da se nad Slovenci in antifašisti lahko znaša, kakor hoče. Sedaj ko vemo, da žandarbarija s takimi stvarmi nima nič opraviti in da se sama boji Wurfkomande, bomo pač sami z njo opravili.

»Miklova Zala« v Dobrli vasi pa je jasno pokazala tudi, kje je strnjeno zbrana mladina Slovenske Koroške ki je vse vabe BHS-a in njenega lističa niso uspeli odvrniti od njene odločne borbe za svobodo in neodvisnost našega ljudstva. To je pokazala »Miklova Zala«, predvsem pa naša mladina, zadnjo nedeljo prav v tako imenovanem BHS-ovskem centru.

očenci in mamice in vpraševali: »Ali so to prave Mohorjeve knjige?« Hoteli so povedati: mi hočemo le tiste knjige, katere je izdala prava Mohorjeva družba, katere člani smo bili že več desetletij mi in pred nami naši očetje!

Knjižni dar celjske Mohorjeve družbe pa je tudi lep in poln vsebine. Zato smo Mohorjevi družbi v Celju prav hvaležni, da na nas koroške Slovence ni pozabila.

BILČOVŠ

Naši kmetje iz Bilčovsa in Zgornje vesce so sklenili, da zaprosijo Pokrajinski odbor Kmečke zveze za Slovensko Koroško, da v našem okolišju priredi kmetijsko-strokovni tečaj. Kmečka zveza je takoj ugodila naši želji in 19. do 20. februarja t. l. smo se zbrali pri Sramsčniku v občini Zgornja vesca. Zanimanje našega kmečkega človeka je bilo zelo veliko. Že prvi dan se je zbralo preko 40 udeležencev. Nam že dobro poznani inž. Polcer je lepo po domače in vsem lahko razumljivo predaval o važnosti sadjereje, o skrbi za naša sadna drevesa in njihovi negi, o cepljenju in drugih važnih stvareh. Tudi praktično so se tečajniki lahko marsikaj naučili, ko smo si ogledali lepi Sramsčnikov sadni vrt.

Tovariš Prosekar Tomaž p. d. Razaj na Plešivcu pri Kotmari vasi pa je kot izkušen čebelar seznanil navzoče z marsikatero skrivnostjo čebeloreje. Ker je tudi ta panoga kmetijstva za spospel naših kmetij zelo važna, smo predavatelju iz srca hvaležni za trud in nasvete.

Ne samo, da tako govori, ampak se nam še smeje. Skočil sem:

»Lahko je vam jesti klobase in maslo iz vse Evrope, ko ste to naropali... Mi vam pa tega v Jugoslaviji ne damo...«

Vladko ga je vprašal, ali je v Nemčiji lakota, a Prus mu je odgovoril:

»Hitler je poskrbel za mojo družino. Ona danes dobi več, kot tedaj, ko sem bil pred vojno še v službi...«

Zmaga je na vidiku. V stalnih borbah se je Prva protiletalska brigada prebila do ceste, do Kalinovih koč. Tre-tja krajiška vodi pri Govdi še vedno hude borbe z Nemci. Prva proletarska je pri Rataju razbila Nemce do nog. Cel bataljon Nemcev in legionarjev je uničen. Utrdili so se v nekem gradišču v Rataju, ali Proletarci so ga na juriš zavzeli. Nekaj ur pozneje so Nemci dobili pojačanja iz Foče. Več kot 20 kamionov in trije tanki so poskušali za-držati naše napredovanje. Prva Proletarska je z bombami jurisala na kolone, uničila kamionone z nemško vojsko, a tanki so pobegnili.

Drugi dan pa nam je tov. inž. Wernik podal iz svojega bogatega zaklada kmetijskih izkušenj navodila in nasvete za poljedelstvo, živinorejo, kokošjerejo, svinjerejo, uporabo umetnih gnojil in drugih panog kmetijstva. Ta dan se je zbralo okoli 50 tečajnikov, ki so vsi z velikim zanimanjem spremljali izvajanja tovariša predavatelja.

Tečaj bi moral trajati tri dni, a ker je bil tov. dr. Sienčnik drugje zadržan, so predavanja iz živinozdravstva za tretji dan izpadla. Sklep in želja vseh navzočih pa je bila, da se za ta tečaj določi še en dan, ki naj bi bil posvečen živinozdravstvu in pojasnilu smernic Kmečke zveze za Slovensko Koroško. Sekretariat Kmečke zveze je v to privolil in bo ta tečaj v ponedeljek, dne 8. marca 1948 ob 9. uri dopoldne pri Sramsčniku. Vsi, ki se zanimajo, so prisrčno vabljene, da se tudi ta dan udeležijo tečaja v čim večjem številu. Posebno mladina naj ne zamudi priložnosti, da se seznanji z marsičem, kar bo v korist posamezniku in splošno našemu kmetijstvu.

ZVABEK

Kljub temu, da smo tako oddaljeni od prometa, je zanimanje za nas zelo veliko. Stalno prihajajo med nas govorniki različnih strank in nas skušajo prepričati o veliki sreči, da živimo v Avstriji in še prav posebno na Koroškem. Tako je tudi ÖVP sklicala pred 14. dnevi zborovanje, na katerem se je zbralo 9 registriranih nacistov, 13 otrok in 8 ljudi iz Suhe in daljše okolice, medtem ko smo ostali posetili zborovanje le iz radovednosti. Govornik Karisch se je bavil predvsem s koroškim vprašanjem, napadal na znani način vse, ki niso njegovega mnenja in mišljenja ÖVP, in izjavil čisto jasno, da bi že zdavnaj bilo prišlo do mirovne pogodbe, če bi bila Avstrija hotela, da pa ne bo prišlo do nje še deset let ne, če Avstrija noče. Za njim je govoril okrajni sekretar ÖVP Blacha in ponavljal vse znane klevete o Jugoslaviji, Češkoslovaški in vzhodnih demokracijah sploh. Pri tem seveda ni pozabil, da mora napadati tudi Osvobodilno fronto in grozil našim ljudem s ponovno izselitvijo in s še hujšim nasiljem. Temu se ni čuditi, če pomislimo, da je Blacha sudetski Nемеc, ki je moral zaradi svojega nacionalnega šovinizma zapustiti Češkoslovaško in bi rad sedaj tukaj v Avstriji, kjer je v začudenje vsega antifašističnega prebivalstva prejel državljanstvo, ponovno sejal nacionalno mržnjo in sovraštvo.

Ko smo poslušali govornike, se nismo več čudili razmeram v naši šoli, kjer so vedno poučujeta zakonca Miklin, ki sta bila oba nacisti in nikakor ne obvladata pravilne slovenščine, pač pa zato ob vsaki priložnosti kažeta skrajno mržnjo do vsega, kar je slovenskega.

PLIBERK

Ko smo brali v eni zadnjih številčk o nemški pridigi dekana Thurnerja na pogrebu č. g. Uraška v Zvabeku, se nismo nič čudili. Saj tudi v naši šoli nima nobenega razumevanja za številne slovenske otroke, ki iz okolice obiskujejo pliberško šolo in ki so doma vajeni moliti le v slovenskem jeziku. V Pliberku pa za slovenski verouk po zaslugi dekana Thurnerja ni prostora, ker je, kakor se kaže, po njegovem mnenju le nemški jezik edino zveličaven. To je pokazal tudi že v Grebinjskem kloštru in to ne more oprati umivanje v gotovnem listu, ker resnica ostane resnica. Če misli, da v Pliberku ni več Slovencev, tedaj bi bil moral priti zadno nedeljo na prireditve našega prosvetnega društva, ko so pri Brezniku naši igralci podajali igro »Glavni dobitek«. Polna je bila dvorana in prav tako polna so bila srca od navdušenja nad uspehom naše mladine. Pri tem seveda ne smemo pozabiti duše našega prosvetnega življenja, tovariša Lovra Potočnika, ki je ob tej priložnosti spregovoril tudi globoke misli o naši ljudski prosveti.

Še nekaj moramo omeniti. Naš rojak tov. Milan Breznik je 28. februarja 1948 na eksportni akademiji končal svoje študije z diplomom. Za to priložnost so se zbrali pri Brezniku njegovi tovariši in v veselem razpoloženju praznovali važni dogodek. Mlademu diplomirane-mu trgovalništvu tudi mi: Na mnogoga let!

KAKO JE NASTALA NOVA JUGOSLAVIJA

Sobota, 12. junij.

Pri Jablanovem Brdu. — Danes so privedli v Vrhovni štab prve nemške ujetnike. Poslal jih je štab Prve divizije. Stoji pri bukvi Nемеc iz Berlina, narednik, plavalas, dobro razvit človek. Stari ropar. Na glavi ima brazgotino, ki jo je dobil, ko so Nemci 1940. leta navalili na Francijo. Prišel je angleški kapitan Dicken z Vladkom in gleda Nemea, ki je izrjeno predrzen:

»Vem, da me boste ubili; samo hitro... strel v glavo in gotovo... Kaj čakate?«

Potem se jezi na svojega oficirja: »Nikdar me ne bi ujeli, toda, oficir je pobegnil in me ni obvestil...«

Nемеc gleda prezirljivo, kaj mi jemo — košček konjskega mesa.

»Mi imamo vsak dan bel kruh, klobase, maslo, a vi konjsko meso!«

Junaško se je danes pokazala Četrta črnogorska. Jakšičeva Sedma je večeraj ponoči prišla na Sutjesko, ko so Nemci že zasedli Suho. Banišci so morali bro-diti reko. Izstradani, izčrpani, nenavajeni na hitre vode, so mnogo trpeli ob prehodu čez reko. Samo iz Sedme brigade se je v narasli Sutjeski utopilo 25 tovarišev. Ko je danes Jakšič prešel reko, bi bil gotovo razbit, če ne bi Peti bataljon Četrte črnogorske držal Tisovo brdo, tako da se je Jakšič lahko v tej smeri izvlekel. Ta črnogorski bataljon je imel precejšnje izgube — 14 žrtv in 23 ranjenih — vendar položaj je obdržan in Sedma divizija je prispela do nas.

Naš kmet o svojih težnjah

Današnje razmere prisilijo tudi kmeta, da spregovori v javnosti in se pritoži nad ravnanjem z njim. Postali smo pravi sužnji gospodov, ki nas na vse načine izkoriščajo in prikrajšujejo za pravice. Kmet naj noč in dan dela in gara; kar pa s svojimi žulji pridela, ni več njegovo, temveč last gospodov. Če je že oddal, kar je mogel, še ni dovolj! Razne komisije prihajajo na posestva in preiščejo vse shrambe da bi našli kakšno zrnce, ki bi mu ga mogli še odvzeti. Ni jim mar, kako naj preživlja svojo družino od lepih besed in obljub. Cene oddanim pridelkom so tako nizke in nikakor ne odgovarjajo težavam, pod katerimi posebno naš mali kmet obdeluje svojo zemljo in skrbi za živino. Če pa kmet ne more več oddati, mu pretijo s kaznijo in izsilijo od njega zadnje zaloge.

Na drugi strani pa kmeta pri dodelitvi oblek, obuvala ali gradbenega materiala nočejo poznati. Zaman prositi za gradbeno dovoljenje in dodelitev cementa, apna in drugih potrebščin, ki bi jih tako nujno potreboval za popravilo svojih gospodarskih poslopij. Kljub temu pa rastejo razne stavbe po vseh koncih in krajih. Odkod dobivajo ti gospodje dovoljenja za gradnjo? Če si jih bliže pogledamo, vidimo, da so ali veleposestniki ali pa ljudje, ki stojijo v dobrih odnošjih s sedanjimi oblastniki okoli OVP.

Pridelke, ki jih mora kmet oddati, mu plačajo po tako nizkih cenah, da si za ta denar ne more kupiti niti najpotrebnejših stvari. Na eni strani mora oddati svoje izdelke za majhen denar, na drugi strani pa industrijske izdelke plačevati po cenah, ki mu onemogočijo, da bi si gospodarsko opomogel in s svojo družino živel, kakor se spodobi za delovnega človeka, ki gara od ranega jutra pa do pozne noči. Prav tako ne more primerno plačati poslov, ki mu pomagajo pri težkem delu. Zato nihče noče ostati dolgo na kmetih in je tako silno pomanjkanje delovnih sil predvsem na kmetih. Potrebne delovne moči odhajajo čisto razumljivo raje v mesto in v tovarne, kjer se da več zaslužiti in boljše živeti. Kmet pa je navezan na svojo grudo in mora sam s svojo družino delati in garati, in često ne zase, marveč spet za gospodo.

Vsega tega takoimenovani kmečki zastopniki ne upoštevajo! Brez ozira na težave kmeta določajo cene za kmečke pridelke. Ne ozirajo se na to, koliko truda in napornega dela je potrebno, preden kmet pridela 100 kg žita ali preden si zredi živino.

S temi težavami se mora boriti predvsem naš mali slovenski kmet, ki ga hočejo na vse načine gospodarsko uničiti.

Zastopnike za Kmečko zbornico, ki jih predlaga slovenski kmet, ki bi zastopali naše kmečko ljudstvo, odklanjajo nemški veleposestniki, ki popolnoma obvladajo zbornico. Ti gospodje tudi z vsemi močmi podpirajo prekupčevalce, ki kmečke pridelke kupujejo po najnižjih cenah in jih za visoke prodajajo naprej. Vzemimo primer z volom. Kmet proda vola, ki ga je redil 4 do 5 let živinskega trgovcu za določeno ceno. Trgovec proda vola mesarju ali drugemu kmetu in dobi zanj skoraj dvakratno vsoto, ki jo je plačal prvemu kmetu. Kmet, ki mora 5 let čakati, da lahko proda vola, prejme smešno ceno, prekupčevalec pa v par dneh s tem volom zasluži dvojno vsoto. Enako je z lesom. Kmet čaka 40 ali 50 let, da ga lahko poseka v svojem

gozdu. Kubični meter proda za približno 50 šillingov: Preden les pride do mizarja, je cena zrastle v tako višino, da je naravnost bajno. Takih primerov bi lahko navajali celo vrsto in vsak primer bi pokazal, kakšna krivica se godi malemu kmetu.

Kmet in kmečki delavec skrbita za prehrano vsega ljudstva. Zato pa tudi po vsej pravici lahko zahtevata, da se tudi njuno delo primerno plača in se priznajo njun trud in njuni žulji. Odločno zahtevata zastopnike, ki bodo v resnici zastopali težnje kmeta, ne pa samo veleposestnikov in izkoriščevalcev. Kmet zahteva za svoje pridelke take cene, da si bo tudi lahko kupil, kar potrebuje in kar bo izboljšalo njegov položaj.

Na Koroškem nadaljujejo s politiko Heimatbunda in nacizma

Dvoletnost političnih in upravnih oblasti na Koroškem dobiva vedno jasnejše oblike. Koroškim Slovincem so še živo v spominu dokumenti iz Maier-Kaibitschevega in Schumyjevoga Heimatbunda in dokumenti iz nacistične dobe, ki obtožujejo znane osebnosti, ki so še danes na vidnih položajih. Ti dokumenti pričajo o resničnosti načrtov gospodarskega uničenja in iztrebljenja slovenskega naroda na Koroškem. Čeprav danes vidni in odgovorni predstavniki s svojo potvorjeno velikodušnostjo svetu hočejo govoriti o enakopravnosti koroških Slovincem in z hvalisanjem o širokopotezni popravili vseh gospodarskih krivic zadnjih desetletij slepijo svetovno javnost, ki njih lastno delo in doslednost njihovih trabantov od pisarjev v »Volkszeitung« in »Neue Zeit« pa do OeVP-jevskih županov razkrinkujeta in prikazujeta njihove resnične namene.

Slovenski kmetje že leta zaman čakajo na gradbeno dovoljenja in nakaznice za cement, apno, opeko, obutev in obleko, medtem ko registrirani nacisti, renegati in izdajalci ter »dobri prijatelji« SP in VP-jevskih mogotcev po najhitrejši poti dobivajo te stvari. Da pri tem čisto načrtno zapostavljajo koroške Slovence, dokazujejo številni primeri, kakor spremno pismo, katero je s prošnjo tov. Ignaca Treherja za gradbeno dovoljenje poslal občinski urad Blato pri Pliberku okrajnemu glavarstvu Velikovec, v katerem »zaupno« pravi:

»Priloženi prošnji se ne ugodim. Imenovani je jugoslovansko usmerjen in ne obstoja povoda, da se mu dodeli gradbeno dovoljenje.«

Prošnji, kateri je bilo to pismo priloženo, še do danes niso ugodili. Okrajno

glavarstvo je prošnjo nerešeno vrnilo občinskemu uradu s pripombo, da se intervencije pri okrajnem glavarstvu brez pristanka občinskega urada ne bodo upoštevale.

Podobno pismo občinskega urada Blato, ki je prav tako »zaupno« in ki nosi podpis zloglasnega OeVP-župana Paulitscha, pravi: »Prošnja za gradbeno dovoljenje se ne priporoča, ker se omenjeni ne priznava za Avstrijo in deluje proti Avstriji.«

Navedeni primeri jasno dokazujejo, da so trditve in zagotovitve sedanjih oblastnikov v »demokratični« Avstriji o enakopravnosti koroških Slovincem podla laž in potvorba. Vse demokratične fraze so na Koroškem le nadaljevanje stare šovinistične in fašistične politike, ki nam je znana dolga desetletja. Ljudstvu, ki je še nasledilo tem frazami in ni verjelo v dvoletnost te »demokracije«, se odpirajo oči. Tako se nam ni treba več čuditi, zakaj slovenski kmet ne dobi cementa, opeke in drugih potrebščin, ki jih tako nujno rabi za popraviljanje svojih pohištev in gospodarskih poslopij. Ne čudimo se več, zakaj slovenski človek ne dobi obleke in čevljev.

Politika OeVP in hujskanje združene reakcije ima svoje izvore v dobi nacističnega nasilja; to nam je danes jasno in zato je posebno danes potrebna močna antifašistična fronta vseh delovnih množic, ki se ho odločno borila proti izkoriščevalcem in netilcem nove vojne za pravice delovnega človeka in enakopravnost vseh narodov. Potrebno je, da si kmet in delavec podata roke in se skupno borita proti kapitalistom in veleposestnikom, ki izkoriščajo našega malega človeka.

JUGOZA VAM DOBAVI

takoj po zmerni ceni male mlaticnice, slamotresalce, slamoreznice, rezalnice za peso, čistilnice, sadne mlino, cirkularje z vso potrebno opremo, brane vseh vrst, vretena, planinske pluge, rluže za krompir in pluge »Brabant«, vodne črpalke, ročne gnojilne črpalke in take na motorni pogon, vozove na polno gumo, sode za prevažanje gnojnice, domače mlino, mlino za drobljenje žita, šteditilnike, bencinske in Dieselnove motorje, sadne brizgalnice, navadne stiskalnice, klepalne stroje in traktorje.

Navedene stroje lahko naročite pri krajevnih poslovalnicah ali pa neposredno od JUGOZE v Dobrli vasi števil. 70 (Eberndorf).

Opozarjamo tudi na zaloge poljeletskega orodja, ki ga lahko kupite v vseh naših poslovalnicah. Hkrati pozivamo vse, ki še niso člani JUGOZE, da pristopijo. Delež znaša samo pet šillingov in lahko pristopite v vsaki krajevni poslovalnici.

VABILO

na redni občni zbor »Hranilnice in posojilnice v Šmihelu pri Pliberku, registrirane zadruge z neomejeno zavezo«, ki bo dne 19. marca 1948 ob 3. uri popoldne pri Šercarju v Šmihelu.

Dnevni red: 1. poročilo načelstva; 2. odobritev računskih zaključkov za leta 1944 do 1947; 3. volitev načelstva; 4. volitev računskih pregledovalcev; 5. slučajnosti. Načelstvo.

Slov. prosvetna zveza naznanja:

Nova Miklova Zala bo v nedeljo, 14. 3. 1948 ob 14. uri pri Pušniku v Ratenčah pri Ločah. Gostuje SPD »Drava« iz Glinj. Zagotovite si vstopnice!

V nedeljo, dne 14. III. 1948 ob 9. uri dopoldan bo v »Narodnem domu« v Dobrli vasi občni zbor Slov. prosv. društva »Srce«.

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

vablja na svoj

OBČNI ZBOR

ki bo v petek, dne 12. III. 1948, ob 9. uri dopoldne v gostilni Roth v Celovcu, Pfarrhofgasse 8.

Starejši mož iz okolice Kotmari veš išče zvesto življensko družico, da mu bo gospodinjala na lepem posestvu.

Ponudbe naj se pošljejo na uredništvo »Slovenskega vestnika«.

KAPLAN MARTIN ČEDERMAC

FRANCE BEVK

Toda nenadoma, ko je bil v največjem onju, mu je zmanjkalo besed. Spomnil se je svetega Frančiška, ki je zaplesal pred papežem in ga z ritmičnimi gibi svojih udov globlje prepričal, kakor bi ga bil mogel z jecljajočo besedo. Ali naj zapleše? Ali naj zajoče? Imeli bi ga za blaznega. Z bridkostjo se je zavedel svojega brezupnega položaja. Vse zaman! Trepetal je, solze so mu stopile v oči.

Nadškof se je dvignil in mu položil roko na ramo.

»Upam, da prav razumem vašo gorečnost in sem je vesel,« je rekel z nekoliko spremenjenim glasom. »Potrudili se bomo, da bomo v posameznih primerih omilili vaš položaj...«

Čedermac je čutil le eno: vse do konca je izgubljeno. Polastil se ga je obupen pogum, zagorel je v uporu.

»Prezvišenost!« je vzkliknil. »Prepričan sem, da niste storili vsega, kar je v vaši moči.«

Nadškof mu je nekaj trenutkov zavzel strmel v obraz.

»Vest nam ničesar ne očita,« je rekel trdo, s trepetajočim glasom. »Previdnost nam ukazuje, da ne smemo iti do skrajnosti. Sicer nastanejo neugledne posledice.«

»Zgodovina nas uči drugače,« je rekel kaplan, ki je tedaj ves plaval v blazni omotici. »Bismarck je dal zapreti škofa Lichnowskega, ki se je potegoval za jezikovne pravice Poljakov. Papež mu je v zahvalo kardinalski klobuk poslal v ječo.«

»Da, razumem,« je nadškof mirno prenesel udarec in se prizanesljivo nasmešnil. »Toda ne smete pozabiti, da se je to zgodilo v čisto drugačnih okoliščinah.«

Čedermac je bil kakor povodenj, ki prestopa bregove.

»Ne, prezvišenost. Okoliščine niso bile drugačne. Drugačni so bili možje, ki so tedaj vodili Cerkev...«

»Don Čedermac!« mu je nadškof strogo segel v besedo. »Brzdajte sel Preveč se spozablajte.«

Čedermac se je zavedel kakor iz pijanosti in se zgrozil vase. Občutki so ga bili zgrabili kot deroča reka in ga tirali s seboj.

»Odpustite!« se je priklonil, vendar mu obžalovanje ni prihajalo iz srca. »Zaneslo me je. Če se morete le malo vživeti v naša čustva, boste razumeli. Še eno besedo, ki mi je na srečo. Ne pozabite: edini, ki bo imel od tega škodo, bo Cerkev. Jaz in moji tovariši tega ne bomo krivi. Storili smo vse, kar je bilo v naši moči. Še več, kot je bilo v naši moči. Mi si ničesar ne moremo očistiti. A vi, prevzvišenost, glejte, kako se boste opravičili, ko boste stali pred božjo sodbo!«

Poslednje besede so bile izgovorjene vdano, skoraj tiho, a so učinkovale kakor krik. Čedermac jih je bil že zdavnaj pripravil, a ni verjel, da jih bo mogel kdaj izreči; zdaj jih ni mogel zadržati. Merjene so bile v srce, cilja niso zgrešile.

Nadškof je stal nekaj trenutkov kot okamenel, obraz se mu je nabral v stroge gube, a je naglo premagal razburjenje.

»Vsak po svoje bomo odgovarjali,« je rekel s pridržanim glasom. »Bog nam

bo sodnik, a mi si ne lastimo njegove sodbe,« je dvignil desnico. »Zdaj pojdite! Gospod z vami!«

Martin Čedermac mu je poljubil prstan.

Bila je že pozna noč, ko se je Čedermac z zadnjim vlakom pripeljal v Čedad... Ko je bil stopil iz nadškofije, se mu razburjenost ni takoj podelila, solze so mu venomer silile v oči. V vlaku se je stisnil v kot in gledal skozi šipo na mračno pokrajino, ki je bežala mimo. Bil je skrajno izmučen, polagoma so mu otopele še misli in občutki. Saj je vedel, da se mu bodo še tisti večer znova prebudili, a tedaj mu je bilo dobro tako. Blagroval se je, da ni srečal kakega znanca, ki bi silil vanj z vprašanji. Tako, stisnjen v kot, s pogledom v noč, bi se bil rad vozil v neskončnost, daleč od sedanjosti.

Stopil je iz vlaka, tedaj je občutil lakoto. Zavedel se je, da ta dan skoraj ničesar ni zaužil. Zavil je v samotno restavracijo, naglo povečerjal in odšel. Bil je pozno, ob tisti uri noben avtohus ni več vozil skozi Nadiško dolino. Da bi pa v mestu ostal čez noč, mu ni bilo po srcu; odšel je peš proti domu.

(Dalje.)